

Buurt sportcoaches over discriminatie in de sport

Kennis en ervaring over discriminatie en sociale uitsluiting

Angelina Gómez Berns & Rens Cremers

Buurt sportcoaches kunnen een grote rol spelen bij het vergroten van de toegankelijkheid van sport. Het is daarom van belang dat ze weten hoe ze moeten omgaan met discriminatie. In dit factsheet bespreken we de kennis van buurt sportcoaches over en hun ervaringen met discriminatie en sociale uitsluiting in de sport.

Deze informatie hebben we verzameld via vragenlijsten onder 144 buurt sportcoaches (zie pagina 9 voor toelichting op de methode).

Achtergrond

Bijna één op de tien Nederlandse sporters is bij het sporten wel eens slachtoffer of getuige van discriminatie (Cremers, Elling & Van Kalmthout, 2023). Mensen met een migratieachtergrond, lhbt+-personen en mensen met beperkingen hebben vaker te maken met grensoverschrijdend gedrag en discriminatie dan anderen (Andriessen et al., 2020; De Wit et al., 2023). Daarnaast sporten zij minder en hebben zij andere sportvoorkeuren dan de rest van de bevolking. Dit wordt mede veroorzaakt door sociale uitsluiting.

Neem voor meer informatie contact op met [Angelina Gómez Berns](#)

88% van de buurt sportcoaches vindt het belangrijk om discriminatie en sociale uitsluiting in de sport tegen te gaan

53% van de buurt sportcoaches voelt zich voldoende vaardig om sportorganisaties te helpen bij het tegengaan van discriminatie en sociale uitsluiting

82% van de buurt sportcoaches wil hun kennis en expertise over discriminatie en sociale uitsluiting vergroten

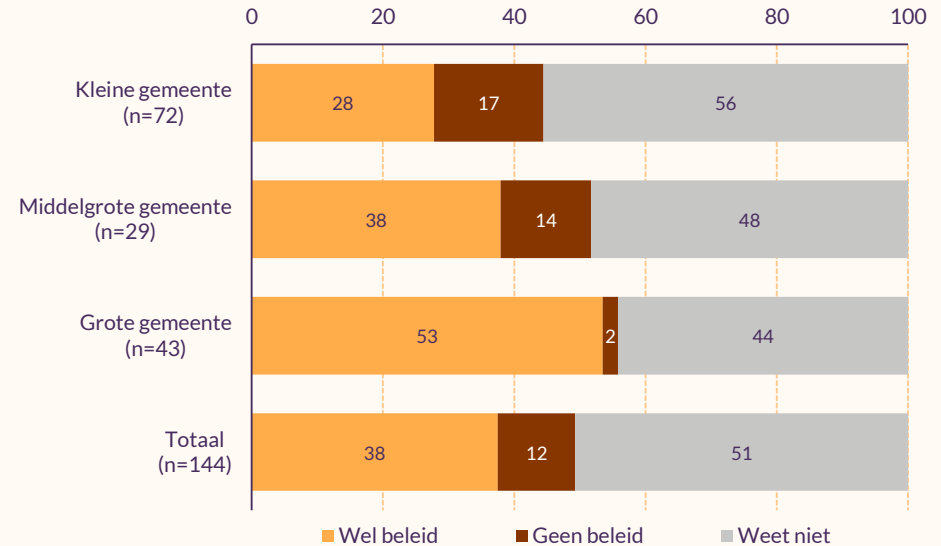
Antidiscriminatiebeleid gemeenten

Helft weet niet of gemeente discriminatiebeleid heeft

Vier op de tien buurtsportcoaches geven aan dat de gemeente waarin ze werken beleid heeft om discriminatie en sociale uitsluiting in de sport tegen te gaan (38%, figuur 1). Eén op de acht geeft aan dat de gemeente hier geen beleid voor heeft (12%). Opvallend is dat de helft van de buurtsportcoaches niet weet of de gemeente dergelijk beleid heeft (51%).

Buurtsportcoaches van grote gemeenten (53%) geven vaker aan dat hun gemeente antidiscriminatiebeleid heeft dan buurtsportcoaches van middelgrote (38%) en kleine gemeenten (28%). Deze cijfers zijn vergelijkbaar met de mate waarin deze gemeenten antidiscriminatiebeleid en personele inzet op het thema discriminatie hebben (Mulier Instituut, 2020). Wel valt op dat gemeenteambtenaren van grote gemeenten vaker zeggen dit beleid te hebben (70%) dan de buurtsportcoaches veronderstellen (53%).

Figuur 1
Aandeel buurtsportcoaches dat weet of de gemeente beleid heeft om discriminatie en sociale uitsluiting in de sport tegen te gaan (in procenten)

Bron: Mulier instituut, panelpeiling buurtsportcoaches, voorjaar 2023.

Vaardigheid in tegengaan discriminatie

Helpt buurtsportcoaches voelt zich niet voldoende vaardig om sportorganisaties te ondersteunen

De meeste buurtsportcoaches zien het tegengaan van discriminatie en sociale uitsluiting in de sport als een belangrijk onderdeel van hun werkzaamheden (88%, figuur 2). Tegelijkertijd voelt bijna de helft (45%, figuur 3) zich niet vaardig genoeg om sportorganisaties hierbij te ondersteunen.

Buurtsportcoaches van grote gemeenten (74%) voelen zich vaker voldoende vaardig dan buurtsportcoaches van middelgrote (48%) en kleine gemeenten (42%, niet in figuur).

Daarnaast voelen buurtsportcoaches die het tegengaan van discriminatie in de sport als een belangrijk onderdeel van hun werk zien, zich hierin vaker vaardig (63%) dan buurtsportcoaches die dit niet of nauwelijks als een belangrijke taak zien (29%, niet in figuur).

Veel behoefte aan meer kennis en expertise

Ruim acht op de tien buurtsportcoaches geven aan dat ze behoefte hebben aan meer kennis over verschillende discriminatiegronden waarop uitsluiting en discriminatie kan plaatsvinden (82%, figuur 4). Eén van de buurtsportcoaches noemt een voorbeeld van een kennisvraag:

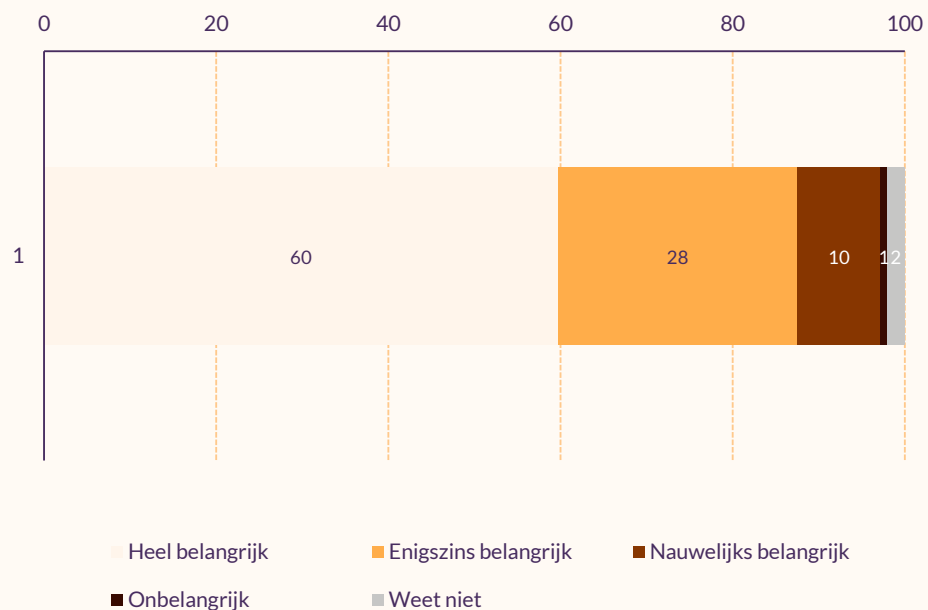
‘Hoe kun je dit bespreekbaar laten maken binnen een vereniging?’

Overeenkomstig met de ervaren vaardigheden is het aandeel buurtsportcoaches dat meer kennis en expertise op wil doen over sociale uitsluiting en discriminatie groter in kleine (86%) en middelgrote gemeenten (93%) dan in grote gemeenten (67%, niet in figuur).

Figuur 2

Mate waarin buurtsportcoaches het belangrijk vinden om in hun werkzaamheden discriminatie en sociale uitsluiting in de sport tegen te gaan

(in procenten, n=144)

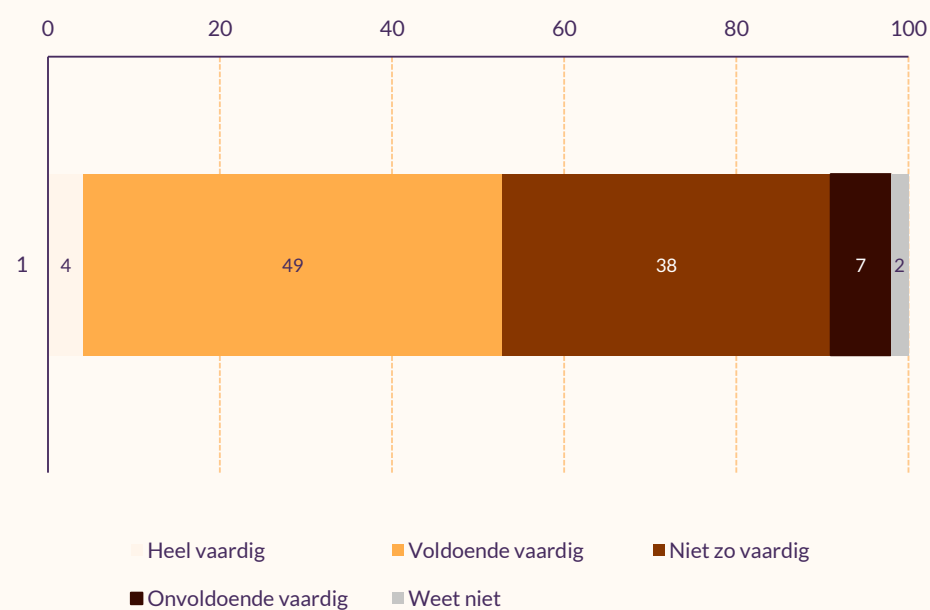

Bron: Mulier instituut, panelpeiling buurtsportcoaches, voorjaar 2023.

Figuur 3

Mate waarin buurtsportcoaches zich vaardig voelen om sportorganisaties te ondersteunen bij het tegengaan van discriminatie en sociale uitsluiting

(in procenten, n=144)

Bron: Mulier instituut, panelpeiling buurtsportcoaches, voorjaar 2023.

Kennis vergroten over discriminatiegronden

Grootste kennisbehoefte naar sociaaleconomische status en herkomst

Sociale uitsluiting en discriminatie vinden plaats op verschillende (wettelijke) gronden (Andriessen et al., 2020). In figuur 4 staan de gronden waarover buurtsportcoaches meer kennis en expertise op willen doen. Naast huidskleur/herkomst noemen ze sociaaleconomische status het vaakst. Dat is geen wettelijke discriminatiegrond. De meeste discriminatiemeldingen over sport gaan over huidskleur/herkomst en handicap (Walz & Fiere, 2023). Beleidsmatig is de aandacht voor de sociaaleconomische status wel gegroeid, en daarmee ook in het werkveld van buurtsportcoaches (Rijksoverheid, 2022).

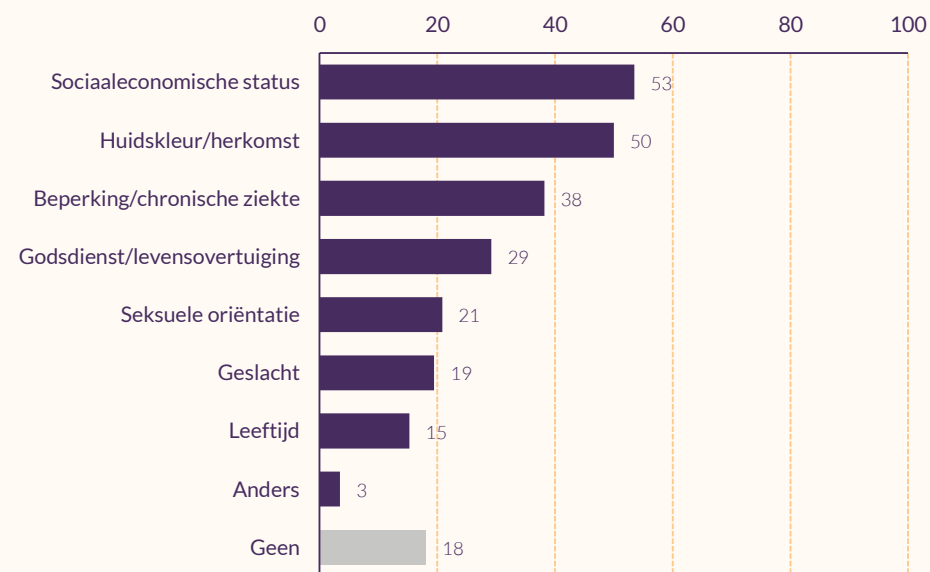
Buurtsportcoaches van grote gemeenten (33%) hebben minder vaak de behoefte om hun kennis en expertise te vergroten dan buurtsportcoaches van middelgrote (7%) en kleine gemeenten (14%, niet in figuur).

Manieren waarop de meeste buurtsportcoaches hun kennis en expertise over sociale uitsluiting en discriminatie willen vergroten, zijn:

- o een cursus of bijeenkomst (52%);
- o digitale informatie lezen (website, kennisdossier, etc.) (47%); en/of
- o uitwisseling met andere buurtsportcoaches (38%).

Figuur 4
Discriminatiegronden waarover buurtsportcoaches hun kennis en expertise willen vergroten

(in procenten, n=144, meerdere antwoorden mogelijk)

Bron: Mulier instituut, panelpeiling buurtsportcoaches, voorjaar 2023.

Ervaringen van buurtsportcoaches

Minderheidsgroepen hebben vaker discriminatie of sociale uitsluiting in de sport ervaren

Eén op de vijf buurtsportcoaches (19%, zie figuur 5) is zelf wel eens slachtoffer geweest van discriminatie of sociale uitsluiting in de sport. Een kwart heeft het niet als slachtoffer, maar wel als getuige meegemaakt (28%, zie figuur 5).

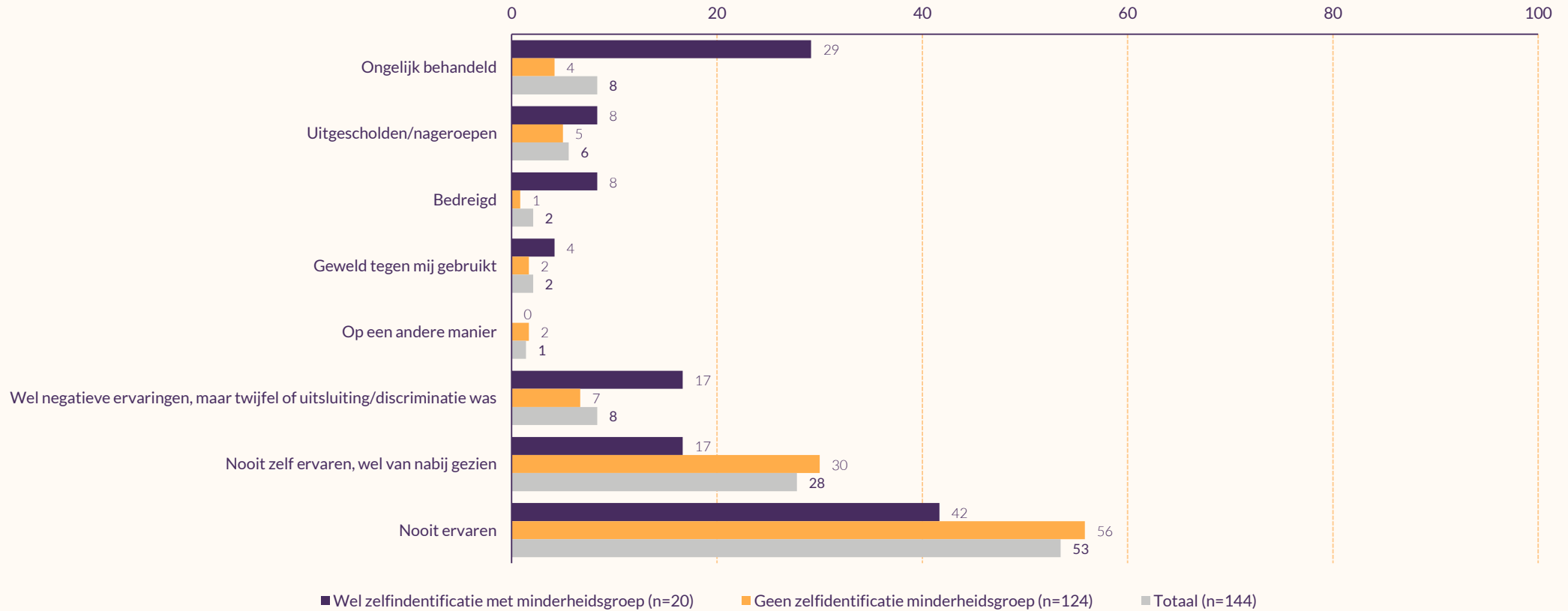
Deze percentages zijn hoog in vergelijking met onderzoek onder de Nederlandse bevolking (Cremers et al., 2022) en verenigingsbestuurders (o.a. Cremers, Elling & Van Kalmthout, 2023), al zijn deze uitkomsten niet direct vergelijkbaar door onder meer verschil in vraagstelling. Daarnaast zijn buurtsportcoaches zich vanwege hun taakstelling mogelijk bewuster van het thema en waren buurtsportcoaches met extra affiniteit met de thematiek eerder geneigd deel te nemen aan dit onderzoek.

De buurtsportcoaches die zich identificeren als iemand met een migratieachtergrond, beperking of chronische ziekte of als lhbt+-persoon (17%, n=24) zijn vaker slachtoffer van discriminatie of uitsluiting (25%) dan buurtsportcoaches die zich niet met (een van) deze groepen identificeren (8%). Ze voelen zich vooral vaker ongelijk behandeld of bedreigd of hebben andere negatieve ervaringen.

Buurtsportcoaches die zich niet met een minderheidsgroep identificeren, geven vaker aan uitsluiting of discriminatie van dichtbij te hebben gezien (30% vs. 17%). Zo geeft één buurtsportcoach aan dat de gemeente onbedoeld discrimineert:

‘Bijvoorbeeld het hartelijk ontvangen van Oekraïense vluchtelingen en dit niet doen voor de andere groep (vaak Islamitisch). De gymzaal in de wijk waar de sociaaleconomische status “beter” is opknappen en dit niet doen bij de gymzaal in de wijk met een lage sociaaleconomische status.’

Figuur 5
Vormen van discriminatie of sociale uitsluiting in de sport die buurtsportcoaches zelf hebben ervaren
 (in procenten, meerdere antwoorden mogelijk)

Bron: Mulier instituut, panelpeiling buurtsportcoaches, voorjaar 2023.

Conclusie en aanbevelingen

Buurtsportcoaches vinden tegengaan discriminatie belangrijk, maar voelen zich onvoldoende vaardig

Uit het onderzoek blijkt dat veel buurtsportcoaches het tegengaan van discriminatie en sociale uitsluiting als een belangrijk onderdeel van hun werk zien. Tegelijkertijd is er vraag naar meer kennis en handvatten om met het thema aan de slag te gaan. Veel buurtsportcoaches weten niet of de gemeente waarin ze werken antidiscriminatiebeleid heeft en voelen zich niet vaardig genoeg om sportorganisaties te helpen bij dit thema. De meeste buurtsportcoaches willen hun kennis en expertise over discriminatie op diverse discriminatiegronden vergroten.

De vraag naar het vergroten van kennis over het tegengaan van discriminatie komt niet uit de lucht vallen. Veel buurtsportcoaches zijn wel eens slachtoffer of getuige geweest van discriminatie in de sport. Dat geldt in het bijzonder voor buurtsportcoaches met een migratieachtergrond, beperking of chronische ziekte of die zich identificeren als lhbt+-persoon. Maar vooral buurtsportcoaches die zelf geen discriminatie hebben ervaren en diverse vormen mogelijk minder goed (h)erkennen, maar hierbij wel een taak hebben, hebben baat bij meer kennis en ondersteuning.

Maak discriminatie en sociale uitsluiting in de sport bespreekbaar

De duidelijke kennisvraag en de samenhang tussen achtergrondkenmerken en het wel of niet waarnemen van discriminatie, zijn aanleiding om in te zetten op kennisvergroting. Een belangrijk punt daarbij is het vergroten van de bespreekbaarheid van discriminatie. Vaak heerst er zowel in de sport als in de bredere samenleving spanning en ongemak over dit thema, waardoor de aandacht ervoor, het gesprek erover en de aanpak ervan stagneren (Cremers, Visser & Elling, 2023).

Het gegeven dat veel buurtsportcoaches niet weten of hun gemeente antidiscriminatiebeleid heeft, suggereert dat het thema niet altijd even hoog op de agenda staat en/of bespreekbaar is. In gesprek gaan over discriminatie kan helpen bij de bewustwording over het signaleren van discriminatie. Maar ook bij de complexiteit ervan: waar ligt de grens tussen een grapje en discriminatie?

Het voeren van deze discussie en het vergroten van kennis kan buurtsportcoaches handvatten geven voor hoe ze het tegengaan van discriminatie en sociale uitsluiting kunnen aanpakken.

Verantwoording

De gepresenteerde onderzoeksresultaten komen uit een peiling onder buurtsportcoaches in februari en maart 2023 (Mulier Instituut, n=144). In tabel 1 staat de achtergrond van de respondenten.

De gemeentegrootte hebben we berekend op basis van het aantal inwoners in 2019 volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Kleine gemeenten hebben 50.000 inwoners of minder. Middelgrote gemeenten hebben tussen de 50.000 en 100.000 inwoners. Grote gemeenten hebben meer dan 100.000 inwoners.

Het factsheet is tot stand gekomen met subsidie van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS).

Tabel 1
Responsoverzicht

Respondenten	Aantal (n)	Percentage (%)
Totaal	144	100
Minderheidsgroep		
Identificatie met minderheidsgroep	24	17
Geen identificatie met minderheidsgroep	120	83
Geslacht		
Man	77	53
Vrouw	64	44
Anders/zeg ik liever niet/onbekend	3	2
Gemeentegrootte		
Klein	72	50
Middelgroot	29	20
Groot	43	30

Referenties

Andriessen, I., Hoegen Dijkhof, J., Van der Torre, A., Van den Berg, E., Pulles, I., Iedema, J., & De Voogd-Hamelink, M. (2020). *Ervaren discriminatie in Nederland II*. Sociaal en Cultureel Planbureau.

Cremers, R., Anselma, M., & Elling, A. (2022). Sportdeelname en ervaren racisme etnische minderheden. In: V. Stevens, & J. Steenbergen, (Reds.), *Samenwerking, dialoog en zelforganisatie als kiemen van een positieve sportcultuur* (pp. 48-58). Mulier Instituut.

Cremers, R., Elling, A., & Van Kalmthout, J. (2023, in voorbereiding). *Wangedrag in de sport. Vergelijking kernindicator en alternatieve vraagstelling*. Mulier Instituut.

Cremers, R., Visser, T., & Elling, A. (2023). *Sportbestuurders over discriminatie en inclusie bij Utrechtse sportclubs*. Mulier Instituut.

De Wit, N., Jak, L., Cremers, R., Elling, A., Deekman, A., Geerdes-Gazzag, A., Anselma, M., De Kwaasteniet, R., & Visser, T. (2023, in voorbereiding). *Verkenning discriminatie en racisme in sport en cultuur*. Verwey-Jonker Instituut/Mulier Instituut/LKCA/Movisie.

Mulier Instituut (2020). *Data VSG-peiling december 2020*. Mulier Instituut.

Rijksoverheid (2022). *Hoofdlijnen Sportakkoord II: Sport versterkt*.

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/12/14/hoofdlijn-en-sportakkoord-ii>

Walz, G., & Fiere, B. (2023). *Discriminatiecijfers in 2022*. Art. 1.

Contact

Angelina Gómez Berns

a.gomezberns@mulierinstituut.nl

Rens Cremers

r.cremers@mulierinstituut.nl